

Panorama Curychu a Curyšského jezera z vrcholu Uetliberg

Züri Ziitig

Číslo 1, 14. listopadu 2013

Milí přátelé, kamarádi,

právě vidíte na obrazovce první číslo občasníku, ve kterém budu vybírat ze svých švýcarských zážitků, postřehů a dojmů. K sepisování a rozesílání touto formou mě inspiroval Vojta Herian, který za svého Erasmu v Hamburku posílal „Hamburger Zeitung“. I název „Züri Ziitig“ odkazuje k témuž, znamená v místním dialektu švýcarské němčiny „Curyšské noviny“.

Jak mě sem vítr zavál?

Jen ve zkratce, měl jsem k dispozici, díky štědrosti fakulty a mého školitele, nějaké peníze na cestování, tudíž jsem se musel rozhodnout, jak s nimi naložím. A protože jsem za dob svého bakalářského a magisterského studia nestihl žádný Erasmus ani podobný program, chtěl jsem být někde, kde budu mluvit cizí řečí a kde si rozšířím své geofyzikální obzory a pokročím se svojí prací, přemýšlel jsem, kam bych mohl vycestovat alespoň na měsíc do zahraničí. A jelikož znám jednoho člověka ze Švýcarské seismologické služby a ten byl ochotný mě k nim pozvat, nebylo proč váhat...

Co tu dělám?

Jsem tady ve své podstatě na pracovní cestě, tedy převážnou část času trávím na ETH (Eidgenössische Technische Hochschule) u svého počítače, případně na nějakém zajímavém semináři či s kolegy na obědě. Jsem nadšený – na ETH je hodně příjemné a podnětné prostředí, v geofyzice jsou na špičkové úrovni. S komunikací (povětšinou) není problém, zrovna na našem oddělení (Engineering Seismology) je hodně mezinárodní kolektiv, takže všichni spolu mluvíme anglicky. Pro ty, které to zajímá, se pokusím co nejjednodušeji vysvětlit, čím se právě zabýváme (ostatní ať směle přeskochí na další odstavec):

Seismograf, přístroj k měření pohybu půdy, měří obvykle zrychlení ve třech směrech (třeba sever-jih, východ-západ a nahoru-dolů). Ale při zemětřesení může docházet nejen k pohybům v těchto směrech, ale též k otáčení místa pozorování. Představte si lodičku na vlnícím se moři. Nejen že se pohybuje, ale také se naklání. A teď, co se stane, když se nakloní citlivý přístroj, který měří malá zrychlení. „Vodorovné“ směry začnou směřovat lehce nahoru či dolů a začne na ně působit gravitační síla, která na ně doposud neměla vliv. V záznamu, který z

přístroje „leze“, začne hlavní roli hrát náklon, který jsme vůbec nechtěli měřit. Mým úkolem je vyvinout počítačový program, který bude schopný tyto poruchy v záznamech automaticky detekovat, abychom byli schopni tyto záznamy vyloučit z dalšího zpracování (případně i opravit). Zároveň chceme více porozumět mechanismům, proč takovéto poruchy vznikají (náklon přístroje není jediný mechanismus). Zatím jsou každý den vidět dílčí pokroky, uvidíme, jak to půjde dále...

S ubytováním studentů to tady funguje „trochu“ jinak než u nás, klasické koleje tu myslím vůbec nemají. Já bydlím ve Studenshaus St. Justinus, který stojí aspoň za pár slov. Dům je větší vila, která stojí na horním okraji vilové čtvrti na (kopci) Zürichberg, nad ním začíná les a z oken je vidět Curyšské jezero a za dobrého počasí i zasněžené Alpy na obzoru. Bydlí tu necelá stovka mladých lidí, z toho velká část jsou cizinci. K dispozici nám je obrovská kuchyň (kde má každý svoji skříňku na svoje nádoby a potraviny a svůj box v lednici), útulná jídelna a dneska jsem objevil dokonce krásnou kapli. Každý den má jeden člověk službu na přípravu snídaně (ta

je „v ceně“) a na úklid kuchyně. Celý dům je vymyšlen tak, aby se lidé při jídlu a běžných činnostech, jako je vaření, přirozeně setkávali a měli prostor si popovídat.

Všední dny trávím hlavně mezi dvěma zmíněnými místy, po uvaření večere mi zbude ještě čas na vyřízení mailů, čtení knížky, zpracování fotek.

Poslední dny jsem navíc začal praktikovat, že ráno dojezu na ETH, odpoledne si udělám přestávku od práce a zajedu se podívat na nějakou památku či do parku, vrátím se na ETH a „domů“ se vracím až večer. Přejde mi to jako dobré rozptýlení, když už mi dochází energie na intelektuální práci, a hlavně mám čas se podívat na Curych za denního světla.

Ze Švýcarska: Zasněžený Mattertal

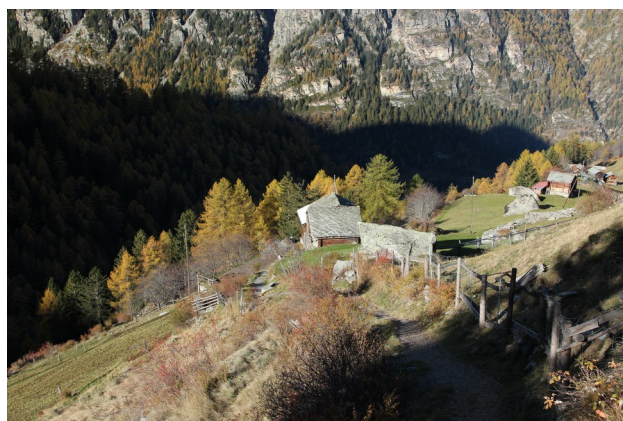

Panorama údolí Mattertal z ostrohu Grathorn

Na víkendové výlety jsem se těšil už před odjezdem, a hned první stál za to... Byla to cesta do neznáma, neboť jsem dopředu nevěděl, od jaké výšky už bude ležet sníh a kolik ho bude, jestli se mi povede dojít až k chatě, která měla mít Winterräum¹, ani jestli se nebudu muset kvůli nepříznivým podmínkám otočit hned na začátku.

Díky téměř dokonalému Swiss travel systému vystupuji již v devět hodin takřka na opačné straně Švýcarska, ve vesničce Grächen, vysoko nad údolím Mattertal, které začíná pod monumentální horou Matterhorn. Sluníčko se ještě nevyhouplo nad hory a na všem leží jinovatka. Atmosféra mrazivého zimního rána je dokonalá, i ta zima je hodně autentická, oblékám na sebe snad všechno kromě spacáku. Prvních pár kilometrů procházím mezi alpskými vesničkami zhruba ve výšce naší Sněžky, obdivuji vypasené louky, stáje s břidlicovou střechou a skalnaté hřebeny pocukrované sněhem na druhé straně údolí. Potkávám i několik kostelíků a kapliček. Nevím jestli je takhle zbožné celé Švýcarsko, spíš si myslím že tady v horách si člověk více uvědomuje jak je malinkatý a má k Bohu a nadpozemským věcem blíže, alespoň já to tak cítím. Všechny kostelíky jsou otevřené, v každém se na chvíli zastavuji.

¹ Skoro všechny chaty v Alpách, které jsou přes zimu zavřené, mají Winterräum – aspoň malou místnost, do které se člověk dostane bez klíčů a může tam přenocovat či se ukrýt před špatným počasím.

Alpské pastviny pod vesničkou Gasenried

Začínám stoupat vozovou cestou vzhůru, poté pěšinkou mezi horskými smrky a už opadanými modřínky a po chvíli přicházím na dno ledovcového údolí, ohromné masy ledu vidím o kousek výše. V přednáškách z geologie mi „údolí tvaru U“, „erozní činnost ledovce“ a další pojmy připadaly lehce abstraktní, tady to najednou vidím všude okolo v monumentální velikosti. Nicméně až k čelu ledovce nejdu, vracím se do hlavního údolí a stoupám po úbočí hor stále vzhůru. Zatím jdu lesem po pěšinkách vysypaných zlatým modřínovým jehličím, postupně se objevuje sněhový poprašek, kterého pořád přibývá. Mezi stromy zahlédnu pár kamzíků, vypadají překvapeně, asi v této době už turisty nepotkávají.

Nad hranici lesa vycházím na skalním ostrohu Grathorn. Stojím na skále čnějící do údolí, zachumelené hory jsou všude okolo. Sněhu je místy

po kotníky, a docela tu fučí, nandávám pertexové kalhoty, bundu a návleky, obědvám, kochám se výhledem a fotím panorama. Zprvu si myslím, že se mi značka bude pod sněhem ztrácet, ale oči brzo přivyknou novým podmínkám a daří se mi vytušit vyšlapanou pěšinu i pod bílou peřinou. Chvilí cesta stoupá po hřebeni, ale záhy přechází do traverzu, kterým podchází ve výškách okolo 2700–2800 m třítisícové skalnaté vrcholy. Přichází první exponované místo. Cesta se stáčí na velmi strmý severní svah, kde se sněhu drží hodně. Místy to vypadá jako terasa na skále s jednou velkou závějí. Asi budu muset změnit plány, ale jdu až na místo, nechci to vzdát jen proto, že to zdálky vypadá obtížně. Avšak zblízka to se to zdá být zvládnutelné, sice se ve skalních žlebech bořím po kolena, ale aspoň nemohu nikam ujet, sněh neklouže, a po chvilce snažení kritických dvě stě metrů překonávám.

Překvapení kamzíci

Jsem zvědavý, co mě čeká dál. V mapě vidím ještě minimálně jedno podobně exponované, ne-li horší místo. Ale první překvapení mě čeká hned za rohem. Značka „pozor padá kamení“ s čtyřjazyčnou tabulkou „cross the danger area quickly“. Inu, řídím se přesně podle pokynů. Za nebezpečnou zónou

přichází další překvápko. Cesta přechází kamenné pole z mnohatunových šutýrků. Neobvyklá je na tom jediná věc, sněh zakrývá všechny mezery, takže člověk neví, jestli si mezi kameny na něco stoupne, nebo se proboří do prázdna. No, nezbyvá než přejít po vrscích balvanů, nakonec, v létě bych to šel možná také tak. Mezitím proběhlo další milé setkání. Slyším nad sebou křik, zvednu hlavu a nade mnou krouží dvojice mohutných dravců. Nejsem si jistý, možná to jsou orli.

Pomaloučku se blížím k druhému exponovanému místu. Vypadá podobně jako první, ale na počátku skalní římsy poznávám rozdíl: sněh je přemrzlý s ledovou krustou na povrchu. Tak to je konečná. Budu rád, když se mi povede z tohoto místa vůbec vycouvat. I když... vždyť jsem si vzal „pro strýčka přírodu“ mačky. Správný čas je nasadit. (Kam mám položit batoh, aby neodjel až do údolí?) S mačkami je jako mávnutím kouzelného proutku ztracená jistota zpátky, přecházím exponované místo, jako bych šel v létě. I se hodí, že mám staré řemínkové mačky s tupými hroty, aspoň mi není líto, když místy jdu po skále. V jednom úseku cesta připomíná via ferratu, ale to je zdaleka nejlehčí, na dřevěných lávkách přes průrvy není sněh a je tu lano na přidržení. Lingvistická vsuvka, asi bych spíše měl říkat via cannabis, lano totiž vypadá jako konopné.

Dál je terén nenáročný, jdu pěšinkou po trávě či po kamenech na západním svahu, kde je sněhu jen maličko. Navíc cesta pozvolně klesá. Ze skal na opačné straně údolí padají vodopády, před sebou vidím Matterhorn, na jehož špičce pořád sedí mrak. Obloha se mezitím zatáhla, ze sluncem prozářeného skoro-zimního dne je najednou šedivý podvečer. Cesta mi připadá skoro stereotypní, pořád jen kameny pokryté lišejníky a žlutá tráva, občas se někde drží mech, rododendron či netřesk.

Na rozcestí Galenberg se musím rozhodnout. Sestoupit dolů do údolí, nebo pokračovat dál směrem k (chatě) Europahütte (o které vím jen z rozcestníků, na mapě nebyla)? Sestup dolů znamená, že odjedu večerním vlakem zpátky do Curychu. K chatě je to tak půldruhé hodiny či dvě, do soumraku zbývá hodina. Ale cesta postupně klesá z 2600 do 2300 m, podle mapy to vypadá na méně náročný terén a místa, která by přeci jen mohla být těžší, bych měl překonat ještě za světla. A nakonec, místo na nouzový bivak by se snad i po cestě nějaké našlo. Nakonec se rozhodnu pokračovat k chatě, i když tuším, že to nemusí být z nejmoudřejších rozhodnutí.

První překvapení přichází záhy. Nějaká špatná kombinace nadmořské výšky a sklonu svahu, sněh je zledovatělý jako zrcadlo, málem jedu dolů. Nandávám tedy podruhé mačky a s jistotou si

vykračuji dále. Po chvilce sestupu jsem už v místech, kde jsou sněhu jen zbytky, a po půl dni mezi kameny, sněhem a trávou přicházím k větrem a zimou pokrouceným modřínům. Sice tam nahoře byli i pavouci, různé ptactvo a kytičky, ale stejně mám nevýslovnou radost, že vidím něco tak velkého živého a pevného. První modřínek objímám a dávám mu pusinku.

Zachumelená „cesta“ na severním svahu

Za soumraku přicházím ke žlebu, spíše takové pár metrů hluboké erozní rýze (na spoustě míst je vidět, že hory jsou tady pořád hodně v pohybu, padají kameny, sesouvají se svahy, voda vymílá nová

Z Curychu: První (nejen cyklistické) dojmy

Po týdnu života a pohybu v Curychu si netroufám dělat nějaké dalekosáhlé závěry, ale na první dojem to už určitě stačí. Takřka kamkoliv potřebuji, jezdím na kole, čili ty dojmy budou převážně cyklistické.

První překvapení, na kole tady jezdí opravdu hodně lidí. Třeba z mých kolegů je to většina (a to už tady je ráno i večer okolo nuly). Velo-parkoviště okolo university jsou permanentně přeplněná, kola se zamykají ke všem zábradlím okolo, před každým obchodem je zaparkovaných alespoň pár kol, u

koryta). Z mojí strany tam improvizovaně visí tlusté lano s uzly, po kterém se dá slézt, ale jak na druhé straně nahoru k pokračování pěšiny? Začínám propadat panice – chtěl jsem do tmy rychle dojít co nejdál a teď trčím v nějakém pitomém korytě a cesta pokračuje o několik metrů výše nad strmým břehem ze zmrzlého bahna, šterku slepeného ledem nebo nějakého takového hnusu, po kterém se nadá v botách bezpečně vylézt. Začínám zmatkovat. Spěšně nasazuji mačky a lezu nahoru. Už jsem skoro u cestičky, když se jedna mačka sesmekne z boty a začne klouzat po svahu dolů, dolů a dolů. Po pár vteřinách, kdy s hrůzou v očích sleduji její odjezd, se naštěstí zastavuje. Nadávám si do idiotů, chci ušetřit pár vteřin a místo toho bych se octl ve zledovatělém terénu bez mačky. Tak, znovu a lépe. Sedám si, nandávám a pořádně utahuji obě mačky, vyndávám čelovku a pomalu se vydávám na další cestu. Tentokrát se mi do cesty už žádná překážka nestaví, za chvíli přicházím na vyhlídku se stolem a lavicemi, kam z druhé strany vedou lidské stopy. Po celém dni, kdy jsem viděl jen stopy kamzíků, jasný důkaz – cesta schůdně pokračuje. Za pár minut stojím před chatou Europahütte.

Chata je zavřená, Winterräum nemá, ale částečně stojí na pilotách a pod ní je závětrí, dokonce se složenými prkny tvořícími rovnou plochu. Ale na druhou stranu, pokud tu přespím, co tu budu dělat zítra? Do žádného extrému se určitě pouštět nechci, dneska to bohatě stačilo, myslím že na dlouho dopředu. A pokud půjdu nějakou nenáročnou cestou, bude to jen velmi slabý odvar dnešního dne. Nakonec rozhoduje finanční stránka věci, přijel jsem totiž na celodenní jízdenku, čili dnes se mohu vrátit zdarma, zatímco zítra budu potřebovat další lístek. Nechávám tedy chatu za zády a nenáročnou lesní pěšinou sestupuji k vlaku o 800 metrů níže. Na nádraží baštím něco ze zásob a předposledním večerním vlakem svištím do Curychu. Jsem utahaný jako kotě a ve vlaku pospávám, zatímco za okny ubíhá noční Švýcarsko.

vlakových nádraží jsou veliká (plně využitá) velo-parkoviště...

Tím se dostávám k tomu, že se tady hodně celkem dělá pro to, aby se tady na kole jezdilo dobře. Nejen že jsou všude možné stojany (často i zastřešené), ale v ulicích je vidět, že se s cyklisty počítá. Třeba mohou do většiny jednosměrek v protisměru (kromě velmi úzkých nebo hodně frekventovaných), jsou nájezdy na obrubníky, v místech křížení frekventovaných ulic jsou přechody kombinované s

cyklopřejezdy, na mnoha místech jsou na silnicích cyklopruhy a v místech, kde se dává přednost, jsou naznačené stop-čáry pro cyklisty. Malá vsuvka, prý se tady kola také kradou, ale přeci jen to bude oproti českým podmínkám lepší. Můj pocit je, že se v Praze bojím nechat na ulici zamčené kolo, zatímco v Curychu se bojím nechat nezamčené kolo.

Typický obrázek: plně parkoviště a další kola stojí u lampy za ním (u Studenthaus St. Justinus)

Ale nejsou to jen technická opatření, která dělají jízdu na kole příjemnou. Při jízdě se nemohu zbavit dojmu, že jsou cyklisté ve městě vítáni. Řidiči je považují za rovnocenné účastníky silničního provozu a často jim i vychází vstříc nad rámec svých povinností. Třeba když při odbočování vlevo zastavím uprostřed silnice, abych dal přednost protijedoucímu autu, dotýčné auto mě většinou pouští, abych nemusel zůstat na nepříjemném/rizikovém místě.

Samozřejmě, skvělá cyklistická infrastruktura není v Curychu od nepaměti. Prý v uplynulých letech prodělala bouřlivý rozvoj a další zlepšení jsou na obzoru. Ulri, moje rakouská kolegyně, která v Curychu studuje už pár let říká: „Je to tu o třídu lepší než v jiných městech, ale dokud to nebude na sto procent, místní nebudou spokojeni.“ Budování cykloopatření tu neprobíhá živelně, ale vše se řídí plánem, který se jmenuje „Masterplan velo“. Ten

Myšlenky a nápady

Po letošních letních akcích u mě vylezl na povrch červíček, který ve mě už nějakou dobu hlodal. Opustilo mě přesvědčení, že všechno, co s sebou tahám na hory, nutně potřebuju, že jsem mladý, silný a bez problémů to unesu. Mladý a silný snad pořád ještě jsem, ale když budu mít batoh lehčí, budu si méně připadat jako soumar a budu si cestu více užívat. Inspirován stránkami Petra Koska, začal jsem trochu jinak přemýšlet o svém vybavení. Vzal jsem to systematicky, po návratu z Rumunska jsem při

přesně popisuje, co je potřeba udělat, aby cyklistická doprava byla atraktivní pro všechny skupiny cyklistů (denní dojíždění, sportovce, rodiny s dětmi, občasně jezdce, starší lidi...) a jakými metodami se toho dosáhne. Pokud vás to zaujalo, můžete kouknout na oficiální [stránku projektu](#) (německy), [prezentaci](#) (anglicky) či českou [studii o projektu](#).

Trhy na Oerlikonu

Opusťme cyklistiku, další věc, která se mi tu hodně líbí, jsou místní trhy. Viděl jsem trh už v budově hlavního nádraží, ale ten byl asi spíš pro turisty, na místními hojně navštěvovaný trh jsem se vypravil do bývalého srdce curyšského průmyslu, nyní moderní residentní čtvrti Oerlikon. Každou středeční a sobotní dopoledne vyrostou na celé ploše velkého náměstí před nádražím stánky se zeleninou, květinami, pečivem a sýry. Nevěděl jsem, kam jít dřív. Nejradši bych si všechno prohlédl, ochutnal, vyzkoušel... Zrovna zeleniny tam bylo nepřeberné množství, na některých stáncích třeba desítky druhů salátové zeleniny, nejrůznější odrůdy jablek, u brambor jsem prodávajícímu musel vysvětlit, co chci vařit, a on mi pak z vybral nejlepší druh. A působilo to na mě dojmem, že často tam prodává přímo hospodářící rodina, u některých stánků byli i s dětmi (v sobotu) nebo s babičkou. Navíc si na [stránkách trhů](#) můžete najít ke stánku jméno zemědělece a často i mail a web. No, už se těším, až si zase zajedu nakoupit na trh...

vybalování batohu každou věc zvažil, a u některých uvažoval, čím by se daly nahradit, kolik by to stálo a od čeho začít.

Myslím že jsem pořád ještě na začátku cesty, ale když jsem teď o víkendu měl v Alpách batoh, který se s věcmi na přenocování v mrazu, jídlem, vodou, lékárníčkou i mačkama nejspíš vešel do deseti kilo, přišlo mi to už jako velmi výrazné zlepšení. A v tisícimetrovém stoupání jsem si připadal skoro jako

když jdu nalehko. Některé vychytávky nic nestojí, třeba spacák vespod batohu bez obalu (kompresní obal na Primu váží 200 g), malá pasta (zubaři je rozdávají jako reklamu) a jiné stojí pár korun, jako třeba polykarbonátová lžice. Do jiných věcí jsem musel investovat, ale jsem za ně rád. Místo krosny Tattran vážící 2,5 kg mám kilový batoh 45+10 (ale Tattran je na těžkou výbavu skvělý, rád jej zase vezmu na hory, až toho ponesu hodně). A

samostatnou kapitolou je oblečení. Měl jsem na sobě tričko a trenky z Merino vlny, u kterých si jsem jistý, že se z nich nestane propocení kus hadru, takže nemusím brát náhradní. A lehká membránová bunda poslouží proti zimě, větru i jako pláštěnka.

Takže, pokud ve vás také hlodá červíček, můžete mrknout, třeba se také inspirujete: <http://www.nalehko.com>

Drobné postřehy

Jako člověka Švýcarska (i západní Evropy neznalého) mě samozřejmě spousta věcí překvapila. Zde jen ve zkratce několik z nich:

- Takřka všichni jsou tu schopní a ochotní mluvit anglicky (ale dokud na to moje komunikační schopnosti stačí, snažím se mluvit německy).
- Mám-li na přestup (i mezi vlakem a autobusem) pár minut, nemusím se bát, že bych to nestihl.
- Třípólovou zástrčku do švýcarské zásuvky nezastrčím. Ale [švýcarský systém](#) je lepší, „šestipes“ má jen dvacet centimetrů na délku, zásuvka na zdi (velká jako naše „jednozásuvka“) má dírky na zastrčení tří spotřebičů.
- Dlažba je tak rovná, že se po ní dobře jezdí na kole.
- Prší-li, nejsou na silnici louže.
- V supermarketu (Coop, ať nezobecňuji) jsou výrazná část sortimentu biopotraviny.
- Na některých potravinách je mapka Švýcarska a tečka s nápisem „odtud“.
- Dotykové ovládání sklokeramické varné desky může být i pohodlné a praktické (aspoň když ji vyrábí Bosch).

Tak pokud jste dočetli až sem, děkuji za trpělivost a budu se snažit příští týden zase něco poslat. Mohl bych se rozepsat třeba o české a slovenské menšiny ve Švýcarsku, curyšských pamětihodnostech, Swiss travel systému a snad budou i zážitky z dalšího výletu do hor...

